

A napfényes kopárság földjén

A mediterrán gazdálkodás

Felhasznált irodalom: F. Kusztor Adél – Dr. Makádi
Mariann – Pokk Péter – Szöllősy László: Földrajz 8.
Tankönyv 154-157. oldal

A zöld színel jelölt területekről lesz szó az elkövetkező tanórákon
http://klimat.czn.ui.edu.pl/enid/Alap/3_Asz_ly_a_mediterr_n_t_rs_gben_3ld.html

Ókori birodalmak helyén

- Az ókorban a Földközi-tenger térsége volt Európa központja
 - A föníciai kereskedők Kr. e. 1200-tól Kr. e. 700-ig éltek fénykorukat
 - A görög városállamok kora a Kr. e. 8. században kezdődött, a görög kultúra évszázadokon át virágzott
 - A Kr. e. 3. századtól a Római Birodalom vette át a vezető szerepet a térségben, a korábban felsorolt államok és Európa jelentős része is a birodalomhoz tartozott

A római Forum Romanum romjai

Saját kép

Elválaszt és összeköt a tenger

- A Földközi-tengerbe nyúló három nagy félsziget Dél-Európa része:
 1. Pireneusi (Ibériai)-félsziget
 2. Appennini-félsziget
 3. Balkán-félsziget
 - Félszigetek összekötő kapcsok, lakosság szoros kapcsolatban a hajóforgalomnak köszönhetően
 - + tengerparti területek (pl. Franciaország déli része, vagy Afrika északi partvonala)
- Mediterráneum

Elválaszt és összeköt a tenger

- Dél-Európa területeire nagy hatással van a mediterrán éghajlat:
 - Életmód
 - Mezőgazdaság
 - Napfényes tengerpartokat kihasználó idegenforgalom

Tengerpart Nizzában rengeteg fürdőzővel

Saját kép

A mediterrán életérzés a Vogue címlapján

https://www.vogue.it/en/people-are-talking-about/vogue-arts/2013/03/mediterranean-life?refresh_ce=

Vadregényes domborzat mediterrán módra

- A domborzatot az újidei gyűrthegek vonulatai határozzák meg:
 1. Pireneusok
 2. Alpok
 3. Appenninek
 4. Dinári-hegység
 5. Balkán-hegység
- Nagyobb síkságok és medencék főleg a folyók (Pó, Ebro) mentén és a tengerpartokon
 - Appennin-félszigeten gyakori földrengések és vulkanizmus (Vezúv és Etna) → lemezek közeledése még ma is tart

Az Ebro-folyó medencéje az Ibériai-félszigeten

<https://szallashelvek-utazas.info/ebro-folyo/>

Szőlőtőkék háttérben a Vezúvval

https://www.tripadvisor.com/AttractionProductReviews-g187782-d14054258-Mount_Vesuvius_Winery_Tour_and_Wine_Tasting_from_Sorrento-Sorrento_Province_of_Nap.html

A Biokovo-hegység a Dinári-hegység része
A hegy fehér színe a mészkőfelépítésre utal
<https://croatia.hr/hu-HU/elmenvek/aktiv-pihenes/seta-es-hegymaszas/a-biokovo-hegy>

Vadregényes domborzat mediterrán módra

- Dél-Európa csaknem teljes területe mediterrán területen fekszik
 - Mediterrán éghajlat jellemző (kivétel a Pireneusi-félsziget részeit: Atlanti-partvidéken óceáni, a félsziget közepén pedig száraz kontinentális éghajlat a jellemző)
 - Tél csapadékos, nyár száraz → ingadozó vízjárású folyók (nyáron teljesen kiszáradó folyók időszakos vízfolyások)
 - Dél-Európa leghosszabb folyója a Pó, amely egész évben bő víví; hordaléka lerakásával a folyó évről-évre tovább növeli alföldjének területét a tengerrel szemben

Réma

é. sz.: 41° 48'

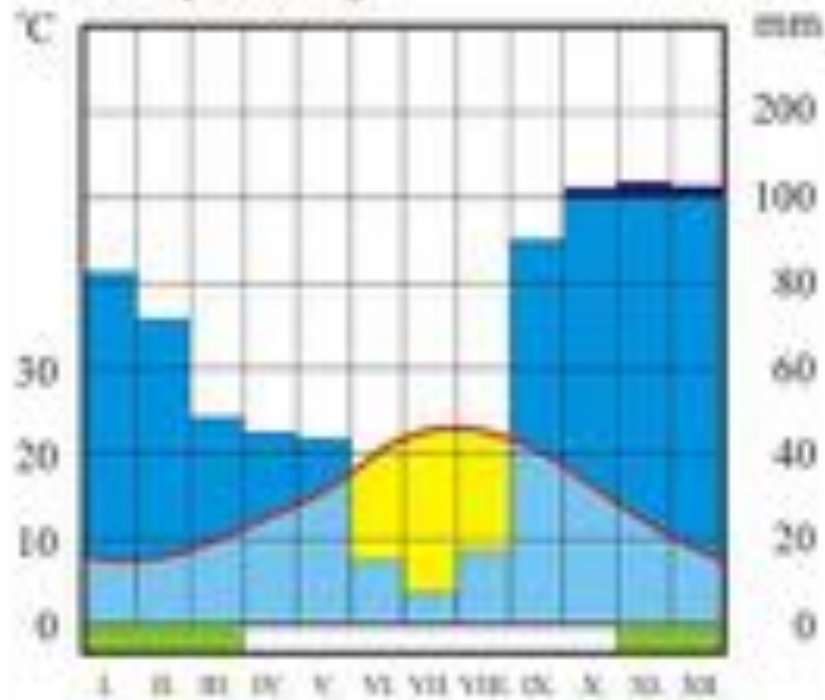
5 m

évi középhőmérséklet:

15,9 °C

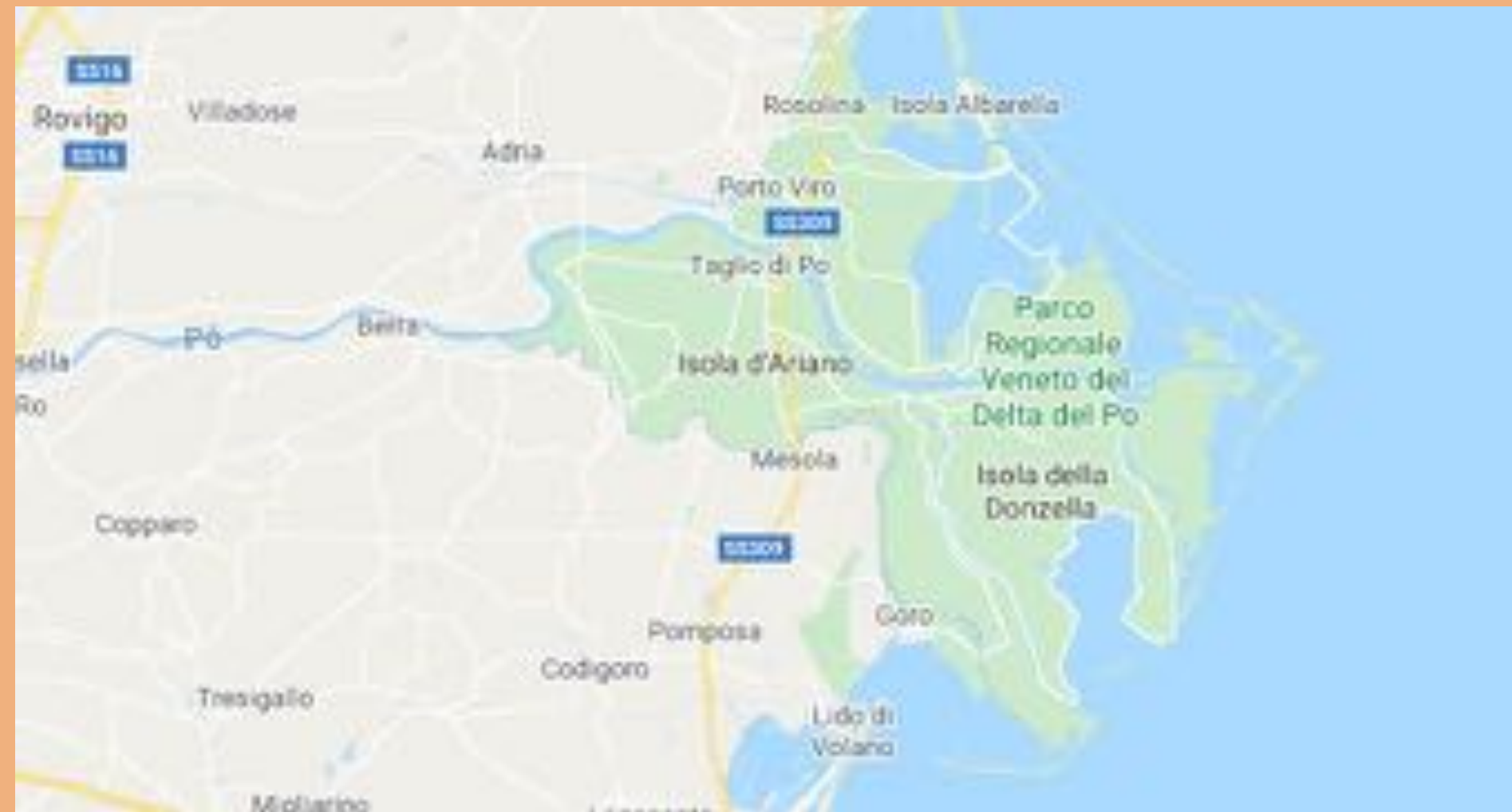
évi csapadékösszeg:

749 mm

- száraz hónap
- csapadék
- nedves hónap
- nagyon nedves hónap
- fagyveszélyes hónap

A mediterrán éghajlat diagramja

A térképen látható Adria település az Adriai-tengerről kapta a nevét, a partvonal mentén helyezkedett el, azonban a Pó folyó építő munkája miatt ma már 20 km-re helyezkedik el a tengerparttól

Forrás: Google Maps

Átalakított természet

- Mediterrán éghajlatú tájak természetes növényzete a keménylombú erdő, azonban ezekkel csak elvétve találkozhatunk
 - Kivágásuk (emberi beavatkozás): mezőgazdasági termeléshez terület, faanyag építkezéshez és hajóépítéshez
 - Helyükön a 2-3 m magas, szúrós, örökzöld és bozótos macchia terül el
 - Földközi-tenger térsége kultúrtáj
- Erdők kiirtása miatt a talaj könnyen lepusztul

2-3 m magas, szúrós, örökzöld és bozótos macchia Korzika szigetén

<https://pixabay.com/hu/photos/search/macchia/>

Dolce vita?

- A mediterrán éghajlat hatása érzékelhető a mindennapi életben
 - Kora délutáni meleg hőmérséklet miatt az üzletek bezárnak pár órára, megkezdődik az úgynevezett szieszta
 - Késő délután az üzletek újra kinyitnak, nappal tovább tart
- Mediterrán emberek táplálkozása egészségesebb
 - Friss gyümölcs- és zöldségfogyasztás egész évben
 - Meleg miatt kevesebb hús
 - Alapvető alapanyag a jótékony hatású olívaolaj

Mediterranean Diet Pyramid

© 2016 Oldways Preservation and Exchange Trust • www.oldwayspt.org

Mediterrán táplálékpiramis sok gyümölccsel és zöldséggel, rengeteg tenger gyümölcsével, kevés hússal

<https://nutrition.org/living-mediterranean-lifestyle/>

Mediterrán ételek

<https://mediterran-biszto.hu/mediterran-etelek/>

Hagyományos mediterrán gazdálkodás

- Síkvidéken búzát és egyéb gabonát termesztenek
 - Dombvidékeken kialakított teraszokon szőlő és olajfa
 - Meredekebb hegyoldalakon állattenyésztés – juh és kecske
- Földbérleti rendszer (nem a tulajdonos műveli a földet, hanem bérbe adja azt a termény egy részéért)

Mediterrán gazdálkodás

- A hagyományos mediterrán gazdálkodás mára nagyban átalakult → exportra kerülő gyümölcs-és zöldségtermesztés
- Szőlő- és olajfaültetvények kivágása, helyükre gyümölcs- és zöldség
 - A korábbi szőlő- és olajfaültetvények száraz művelésűek (öntözés nélküli) voltak
 - Zöldség- és gyümölcs termesztéséhez szükséges az öntözés → hatalmas profit, kedvező időjárás miatt hamarabbi beérés, mint Európa más tájain
 - Problémák: talaj szikesedése, termelékenység csökkenés, trágyázás és növényvédő szerek használata miatt a talajvíz elszennyeződik

Olajfaligetek – az olívaolaj jótékony hatású

<http://emf-krvon.blogspot.com/2013/08/a-mediterran-oshonos-faia-az-oliva.html>

Narancsfák az autópálya mentén Spanyolországban
Apukám fotózta

Narancsfa Róma belvárosában

Római piac február végén

Saját képek

A mediterrán területek problémái

- Természetes növényzet kiirtása
 - További erdőtüzek a száraz nyarak miatt (klímaváltozás, kevesebb csapadék, forróbb nyarak)
- Vízhiány
- Lakosság nagy arányú növekedése (megfelelő mennyiségű élelmiszer és víz)
- Rengeteg turista (környezet terhelése)

Terjedő erdőtűz Görögországban 2017-ben, a tűzoltók hősiességének munkája

<https://www.origo.hu/nagvivilag/20170814-gorogorszag-erdotuz-gvuitogatas.html>